

מסורת הש"ס

א) וכלים פ"ב מ"ב
ב) דנה נח: ע"ג
ג) ותוספתא דגלי' כ"ב
ד) ר"ט: ד) ונל' מ: ג)
ה) לקמן פ"ג (ו) ונח
ו) ה"ב פ"ג מ"ג ח"ב
ז) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
ח) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
ט) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
י) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יא) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יב) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יג) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יד) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יז) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יח) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
יט) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כ) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כא) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כב) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כג) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כד) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כה) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כו) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כז) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כח) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
כט) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב
ל) ונ' מ"ג ר"ב ונ' ח"ב

עד לוג. שיעור זה יתן לשברי כלים של היה מחלתן אלא עד לוג דלם היה מחלתן וימר מלוג אלוהי שיעור שבריו ברביעית הלוג דלקמן: מלוג עד סאה. כלי שהיה מחלתו יומר מלוג כגון שנים או שלשה לוגין או יותר וכו' על סאה שיעור שבריו ברביעית הלוג: סאה כלמעה. ושיעור שבריו בחצי לוג דלקמן: סאסיס כלמעה. ושיעור שבריו חמורת כהניסי ונמסכת כלים (פ"ב מ"ב) בלוג שלם: והסניא לוג כלמעה כו'. אלמא כולוהו עד ועד ככלל: הסם לחומרא. מסום הכי אמרינן כהו עד ועד ככלל דאלין לחומרא דמטעמי לשברים בשיעור וזוטא אכל כסלע וכאשר דרב נחמן אי הוה אמרינן כהו עד ועד ככלל הוה קולא לאכשורה ואשמועינן רב נחמן דכל היכא דקתני עד זיל ביה לחומרא ואי עד ועד ככלל קולא היא אימא עד ולא עד ככלל: כל שיעורים של חכמים להחמיר. אי מלומסא חומרא הוא שיערינהו מלומסא וחי מלומסא קולא שיערינהו בשוק: חוק מנגרים של חכמים. שיעורו כגדה (דף נח:). הדרואה כסם של דס כנגדה כגרים טמא דמספקין לה נדס נדה אע"ג דכי משמרת ליה כדמסא חומרא הוה לא הוה טמאה אלמא ביהוה מנגרים אכל כגרים עמנו מחוקין ליה נדס מאכולת והיינו להקל דאע"ג דכגרים שיעורו בעינן כגרים ועוד והכי מניא כהרואה כמסא (נח:). ועמא משום דממיה עמנו דרבנן דמלאורייתא (ויקרא טו) דס יהיה וזנה כבשרה: דיקא נמי. דהא דקתני לוג כלמטה סאה כלמטה משום חומרא הוא ולא דמיא נמי כמקום קולא עד ועד ככלל: דקתני עלה דהסניא. דחבל היואה חמשה טפחים כלמעה טמא דעד דקתני עד חמשה טפוח וזו עד ככלל: שיעור כלמטה. והאי עד שיעור טמא ועד ככלל קאמר אלמא כהו חומרא אולי: חוסך מעובר. שנמני הגמה ולא יא ממוה: מוסר. יואכר באכילה ויתר בשמיטה עובר עמנו וטעמא מפרש כבהמה חאלקו: מן הטוב ומן ככלו. של כבהמה אס נתחם אף על פי של היואה החמיכה ממוכה אסור באכילה משום אכר מן החי והאס ליף טעמא מאותה חאלקו: שלמה ולא חסרה לומר כשהיא שלמה הוא דקאמינא לך כל כבהמה חאלקו דבר אחר שגובה אכל כשהיא חסרה דהנמא כמכה מחסרונה הוא לא שרינא לך כל כבהמה דהיינו הנמא נה. ומכל מקום שמעינן מינה שלמה שריא אף על גב דנתחם מן הטוב ואין חיתוך בלא נקב משום חיתוך הוא: הוא הדין דכסה נמי אסירא. דחמיר ניקב ונתחך מיטל לגמרי שעל ידי הנקב הוא הולך ומסוף מאלו והחלי רב כגופה: אידי דסנא רישא מוסר. כחתיכה עמא דאיטריך לאשמעינן דלא אכר מן החי הוא חנא אסורא דסיפא נמי כחתיכה: לקס ככולא. כגון מליא מוגלא: ככולא אס. וכ"ש בשתיחן:

גליון הש"ס

נח' כל שיעור חכמים
והו' עין לעיל מו ע"א
ח' חוס' דיה עד: ח' ח' ח'
ט' שיעורו וכו' ד"ה יומר
י' עין לקמן דף עב
י"ב ח' ח' ד"ה נמסרת:

הנהגות הב"ה

א) ח' ח' ד"ה שיעורו וכו'
ב) מלמא דלמטה ואי ח' ח'
ג) מה לי ח' ח' ומהו עמ'
ד) נחמק:

מוסף רש"י

אבל ניקב טריפה.
ולקמן תפס ניקב בעליו
מקום שהיא ענה, אכל
קולתה כשהו ישיב
חיתוך מעובר
שבשעה. ומה החתיכה
ממכה. מותר באכילה.
כשמיטה. מליף כבהמה
מכל כבהמה חאלקו קמור
והו' מן הטוב ומן
הבלייתו. של כבהמה עמנו.
אסור באכילה. ואשכח
שמיטה כבהמה לא היתר
כשמיטה. ליה נקב טמא
וכלית משום דמתי דלא
מיערבא הוא וכו'.

אלו טרפות פרק שלישי חולין

נה.

שיעורן בכדי סיכת קטן ועד ז'וג. אכל היה מחלתן וימר מלוג בעינן שיעור גדול לשברים יומר מכדי סיכת קטן ואפילו יתדו כעלה דעמו אכל כל ארס ואין יתודו דאין דרך ליתד שברים הבאים מכלי גדול לצורך סיכת קטן וכן נראה *דע"י יתוד מיירי בהא דלא דייחך יקבלו שברים

טומאה אם לא ע"י יתוד הא אמרינן כסוף המניע (שם נ:). לכלי חרס שניקב כמזויא זית טהור מלקבל זו זימס ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים ושס פירש ניקוערס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום קסם כלי חרס ששיעורו צימס וגם אם היה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים שאם יתוד שזו רמונים מקבל טומאה מכלאן ולהבא או אם מחלתה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלמא בעינן יתוד וכו' דתנא כחוספתא דכלים בשלהי פרק מחט וטענת זולי המהנין ושולי הפחמין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מאחוריהן] אין מלאין בהן ואין מקדישין בהן ואין מוין וכו' שכן ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכלאן ולהבא דברי ר' מאיר ומכ"א כל כלי חרס שטהר שזה אחת שזו אין לו טומאה גלוס ואי בעינן יתוד לקבל זו רמונים שניקב כמזויא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך אין יקבל טומאה מכלאן ולהבא אכל אי לא בעינן יתוד אחי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי לרמונים ו"ל דהיא דמספתא מיירי בדלא חיו על ידי יתוד בלי חיקון (ולכהי כשברים הפחמין מכשיעור המפורש כאן בשמעתין דמתמא גריעותא לא מהני יתוד אכל היכא דלא בני חיקון דאין מחוסר אלא יתוד לא אמרין דכיון שטיהר שזו לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן כמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארבעה טפחים טהור מוכרו כצטע מקבל טומאה שחוליות לאחותו כוסגנין ג) משמע דלחא ביה טומאה ע"י חקון שאני התם דחשיב כלי נגמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י חקון אכל שברים קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום חקון וכו' לפי מה שפירש דלא מהני ראויות כשברים לקבל טומאה עד שיהא וכו' כפרק כל דלתא (נח: דף קד:) פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי ששבר שבת וראוי למלכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אסור לטלטל משום טולד ור"מ שרי דלית ליה טולד אכל כ"ע מודו שאם שבר מערב שבת דלא הוה טולד ושרי לטלטולי שבת הואיל וראוי למלכה אחרת אלמא מנה דלא לענין שבת ואם כן לענין טומאה נמי מנה הוא דאחרת רבא כפרק על הכלים (שם דף קכ:). גבי מחט של ד מדלענין טומאה לאו מנה הוא לענין שבת נמי לאו מנה הוא ועוד מוכח התם (ל) דלא בעינן יתוד לענין שבת גבי רבא דלחיתום מחתיכה כתינא וחתא שמיעה וקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דלית הוה כחלן חוי לאיכסויי ביה מנה ו"ל דלעולם בעינן יתוד לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנה הוא היינו אפילו ע"י יתוד דכיון דניטל אסורה או עוקשה לא מהני

בה יתוד והא דתנן כמסכת כלים פרק י"ג (מ"ה) מחט שניטל (ס' חודה) אלא שגשה שום חיקון אכל היכא דהוה מנה לענין טומאה ע"י יתוד לענין שבת וכו' דאמרינן דלמא דע"י דטוהרה היא דאכתי לא מיתלך עליה אפילו הכי מותר לטלטלה הואיל וראויה להיות כלי ע"י יתוד ומיהו קשה מההיא דמנא כפרק דמ"א אשה יואלה (שם דף נח:) העושה זגין למכתש ולעריכה ולמטפת חינוקות יש להם עיגל טמאים אין להם עיגל טהורים נטלו עיגליהן עדין טומאתן עליהם ומפרש (ר' יוסי בר' חנינא הואיל וראוי להקישו ע"י כלי חרס רבי יוחנן אמר הואיל וראוי לגמורו בו מים למיטק אלמא כדאמרינן דעדין טומאתן עליהם ומפרש (ר' יוסי בר' חנינא הואיל וראוי לגמורו דעל כרחק בלא יתוד מיירי מדפליג עלה ר' יוסי בר' חנינא ולא טעמא משום גימור דבעינן מעין מלמכה ראשונה (ב) ועוד אי יתוד מה לי לא היה לו עיגל מעולם מה לי היה לו עיגל ויעל ועוד מדפריך עליה וכו' יוחנן לא בני מעין מלמכה ראשונה והא טמא וכו' כפה סאה וישב עליה כו' וא"ר אלעזר אומרים כמדמרות עמוד ונעשה מלמכתו ואין אומרים כגמא מת עמוד ונעשה מלמכתו וכו' יוחנן אמר אף אומר כגמא מת עמוד ונעשה מלמכתו והיה ע"כ בלא יתוד דומיא דכפה סאה וישב עליה דאיירי כשלא יתוד לישיבה דממעט ליה מדמכוי אכר ישב עליה הוה מי שמוחל לישיבה יא זה שאומרין לו עמוד ונעשה מלמכתו ו"ל דשאינו בני זגין דכיון שגם הדיוט יכול להחזיר העיגל דקאמר התם אית לן למימר דחשיב כלי ע"י דבר מועט שעדיין ראוי לגמורו קודם חזרת עיגלו ואפילו בלא יתוד ולמ"ד הואיל וראוי להקישו על גבי כלי חרס נחמא נפשך אי בעלמא בני מעין מלמכה ראשונה הכא נמי לא מהני לגמורו מים דהיינו מלמכה אחרת ואפילו אפ"ל דבעלמא טמא בלא יתוד הכא שיעור מלמכה ראשונה ע"י חות מלמכה ראשונה ו"ל חות מלמכה ראשונה וכו' יוחנן סגי ליה בגימור מים דהוה כמו עמוד ונעשה מלמכתו: ה"תם לחומרא. השתא חזר בו מכל מה שמירך והוה כמו אלא:

כל שיעורו חכמים ההחמיר. וא"ת כפרת תפלת השחר (בבבז דף טו.) דקאמר רבי יהודה עד ד' שעות וכו' נגמרא אפ"י עד ועד ככלל אי לא עד ועד ככלל ופשיט דעד ועד ככלל דומיא דההיא דקאמר רבי יהודה גבי תפלת המוספים עד ד' שעות דהוה עד ועד ככלל כדמוכח שהוה והיינו קולא להמתין להתפלל עד סוף ארבע ע"י ו"ל דאכתי נמי חומרא דלא אמרינן עבר זמנו ומיז עדיין להפסל כל עשה ברביעית וא"ת והכי פשיט ליה דעד ארבע שעות מתפלת המוספים דלמא היא עד ועד ככלל והאי עד ולא עד ככלל דקאמר הכא גבי ההיא דחבל היואה שלם המטה דחמשה כלמעה ועשרה כלמטה ו"ל דשאינו הכא דשיניהם שום דתרייהו לחומרא (א): והכי

עין משפט
גרי מצוה

ר"ג א ב מ"י פ"ח מ"ג
שמיטה הלכה כי קמן
פסוק כי טויע"י יודי סי'
מד פ"ח ב:

שיטה מקובצת

א) דאם היה מחלתן יומר מלוג בעינן שיעור גדול וימר לשבריו יתוד מכו' סיכת קטן מלוג ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים ושס פירש ניקוערס כלומר טהור הוא מלקבל טומאה עוד משום קסם כלי חרס ששיעורו צימס וגם אם היה עליו טומאה נטהר ועדיין כלי הוא לקבל זו רמונים שאם יתוד שזו רמונים מקבל טומאה מכלאן ולהבא או אם מחלתה היה מיוחד לרמונים לא נטהר אלמא בעינן יתוד וכו' דתנא כחוספתא דכלים בשלהי פרק מחט וטענת זולי המהנין ושולי הפחמין וקרקרות הכלים ודופנותיהם [מאחוריהן] אין מלאין בהן ואין מקדישין בהן ואין מוין וכו' שכן ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכלאן ולהבא דברי ר' מאיר ומכ"א כל כלי חרס שטהר שזה אחת שזו אין לו טומאה גלוס ואי בעינן יתוד לקבל זו רמונים שניקב כמזויא זית הא מיד כשניקב נטהר וכשיחדו לרמונים אחר כך אין יקבל טומאה מכלאן ולהבא אכל אי לא בעינן יתוד אחי שפיר דלא נטהר כל זמן שהוא ראוי לרמונים ו"ל דהיא דמספתא מיירי בדלא חיו על ידי יתוד בלי חיקון (ולכהי כשברים הפחמין מכשיעור המפורש כאן בשמעתין דמתמא גריעותא לא מהני יתוד אכל היכא דלא בני חיקון דאין מחוסר אלא יתוד לא אמרין דכיון שטיהר שזו לא יקבל טומאה לעולם והא דתנן כמסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מארבעה טפחים טהור מוכרו כצטע מקבל טומאה שחוליות לאחותו כוסגנין ג) משמע דלחא ביה טומאה ע"י חקון שאני התם דחשיב כלי נגמור ע"י שנעשה אחר כך שלם כמתחילה ע"י חקון אכל שברים קטנים אין נחשבים להיות עוד כלים ע"י שום חקון וכו' לפי מה שפירש דלא מהני ראויות כשברים לקבל טומאה עד שיהא וכו' כפרק כל דלתא (נח: דף קד:) פליגי ר"מ ור' יהודה בכלי ששבר שבת וראוי למלכה אחרת לענין טלטול דר' יהודה אסור לטלטל משום טולד ור"מ שרי דלית ליה טולד אכל כ"ע מודו שאם שבר מערב שבת דלא הוה טולד ושרי לטלטולי שבת הואיל וראוי למלכה אחרת אלמא מנה דלא לענין שבת ואם כן לענין טומאה נמי מנה הוא דאחרת רבא כפרק על הכלים (שם דף קכ:). גבי מחט של ד מדלענין טומאה לאו מנה הוא לענין שבת נמי לאו מנה הוא ועוד מוכח התם (ל) דלא בעינן יתוד לענין שבת גבי רבא דלחיתום מחתיכה כתינא וחתא שמיעה וקל חספא וקא מכפר ליה ומפרש טעמא משום דלית הוה כחלן חוי לאיכסויי ביה מנה ו"ל דלעולם בעינן יתוד לענין טומאה והא דקאמר רבא מדלענין טומאה לאו מנה הוא היינו אפילו ע"י יתוד דכיון דניטל אסורה או עוקשה לא מהני

רבינו גרשום

עד לוג כו' אב אה
טמא אפי' חתכו לוג עד
שלא נשבר וכשכיו מחוק
כדרי סיכת קטן טמא:
מאי לאו כלי כלמטה
כלומר אפי' חתכו לוג
קודם שנשבר שיעורו כדרי
סיכת קטן השבר וטמא
רשי"מ עד ועד ככלל.
לא לוג כלמטה כלומר
אם החוק לוג עד שלא
נשבר כמחוק ויתר מלוג
ואינו טמא השבר כדרי
סיכת קטן: מלוג יתד אפי'
ברביעית. כלומר אפי'
החוקי סאה קודם שנשבר
דו השבר ברביעית ואם
מחוק ברביעית טמא
דעיינן חשבו: (כלומר)
סאי לאו סאה כלמטה.
כלומר כפחות סאה
רשי"מ עד ועד ככלל: לא
סאה כלמטה. דאם לוג
מחוקי סאה לא רדו לשבר
ברביעית דאי אינו מחוק
יתר ברביעית אינו טמא:
מסא ועד אפ"י חתכו
לוג כלומר דאפי' מחוק
אפי' עד שלא נשבר
וטמא והשבר מחוקי חצי
לוג חשבו כלי וטמא אפי'
לאו סאסיס כלמטה דאפי'
מחוקי סאסיס כפחות
סאסיס ודו לשבר בחצי
לוג: סאסיס כלמטה דאפי'
מחוקי סאסיס אכל דו
לשבר בחצי לוג דעד
ולא עד ככלל. והתניא
לוג כלמטה כי כלומר
רשי"מ עד ועד ככלל:
ההוא (לחומרא) אכל
אי אמרין כסלע כפחות
מספלט כאיסר (יותר)
כפחות מכאסר והוה לקולא
לפיכך אמרין כסלע יותר
מספלט כו': חוק מנגרים
של חכמים להקל כלומר
דאמרין אן דאחת כהם
נגרים כפחות מנגרים
דאם אינו רואה יותר
מנגרים אינו טמא: מניא
נמי הכי כלומר דלחומרא
המשה כלמטה כלומר
דפחות מחמשה טהור ולא
אמרין חמשה כלמטה
אלא כלמעה וטמא
עשרה כלמטה. כלומר
הא דאמרין יותר מעשרה
טהור לא אמרין דעשרה
כלמטה אלא כלמטה
לחומרא: וזו הוא דאסירא
הא בהמה גופה שריא
כלומר (הא) דחוקך
כן הטחול וכן הכליות
דדין לויקב וקאמרין
דבהמה כשרה. וביעד
אמוראי ניקב טהור: במקום
חרק עד הלבין: ולית
הילכתא ברב עוריא דאמר
ניקב הטחול טריפה: